

MEER BEHEER 2

Foto: Hans Drijer

MAAI- PERIKELLEN

DOOR REINIER BROEKS

Het is weer voorjaar. De eerste snede wordt gezet. Wat doen de grote TBO's om maaiverliezen te voorkomen en waar blijft de gedragscode voor agrariërs?

Het gras wordt steeds vroeger gemaaid. Tegenwoordig al eind april. Dat is precies aan het begin van het broedseizoen van onze nationale trots, de grutto. "Red de rijke Weide is ons initiatief om te voorkomen dat de weldevogels definitief uit ons polderlandschap verdwijnen", aldus Marieke Dijkman (woordvoerder van Vogelbescherming Nederland). Dijkman: "Inmiddels hebben meer dan 100.000 mensen onze petite getekend waarin we zuivelabrikanten en politiek oproepen om 200.000 hectare aan bloemrijke weides te creëren. Dat is ongeveer éénvijfde van al het grasland in Nederland. We streven naar extensieve landbouw met als doel: wormen in het voorjaar, een ongestoorde broedtijd en bloemen met insecten

voor de jongen.' Vogelbescherming werkt samen met de grote terreinbeherende organisaties (TBO's) zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, maar inmiddels ook met een honderdtal boeren. Die boeren maaien pas vanaf midden juni, maaimachines rijden met gereduceerde snelheid en er wordt van binnen naar buiten gemaaid.

Beschermde soorten

Voor boeren en terreinbeheerders is er het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL-regeling). In de provinciaal vastgestelde Natuurbeheerplannen staan criteria waaraan agrarisch natuur- en landschapsbeheer moet voldoen om voor subsidie in aanmerking te komen. Per soort grasland

(nat-open, droog-open, natte dooradering, droge dooradering)

zijn beschermde soorten en soorten die op korte termijn dreigen te verdwijnen in beeld gebracht.

Soorten zoals de kamsalamander, de bittervoorn, de bastaardkikker, de rivierdonderpad, roodrandzandbij, de kleverige poelslak, de zemelige brandplekbekerkzwam, de otter, de wezel, de bunzing, diverse kruiden

en zelfs grootoorvleermuizen. Maar niets over het ree, alsof het ree geen beschermde diersoort is.

Flora- en Faunawet

Volgens de Flora- en Faunawet (artikel 8) is het verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen. Dat maakt het maaien van grasland wel erg lastig, want tussen het productiegras groeien talloze kruiden. Ook heeft de wetgever in artikel 9 t/m 12 geregeld dat we geen beschermde dieren (zoals het ree) mogen verontrusten of doden en nog veel meer niet. Het is dus feitelijk bijna onmogelijk om te maaien. Professionele organisaties die zich bezig houden met bestendig natuurbeheer zijn in de gedragscode Natuurbeheer echter vrijgesteld om bepaalde werkzaamheden te verrichten. Op 18 februari j.l. is door staatssecretaris Martijn van Dam het Ontwerp-goedkeuringsbesluit Gedragscode Natuurbeheer naar de Vereniging van Bos- en Natuureigenaren (VBNE) gestuurd. Daarmee is de nieuwe gedragscode Natuurbeheer een feit. Met die gedragscode kunnen TBO's prima uit de voeten. Aan de hand van duidelijke regels kan er zonder problemen gemaaid worden. Loonbedrijven die door de

TBO's worden ingehuurd om maaiwerkzaamheden uit te voeren, weten ook waar ze zich aan te houden hebben. Een groot loonbedrijf in de Noordoostpolder stuurt zijn machinisten en chauffeurs op cursus om ze te certificeren voor de Flora- en Faunawet. Dat gebeurt weliswaar vanuit de gedragscode Stadswerk, maar toch; ook het maaien van grasland neemt het bedrijf blijkbaar serieus. CUMELA in Nijkerk, brancheorganisatie voor ondernemers in groen, grond en infra, verzorgt de cursussen.

Gedragscode

Voor de agrarische sector bestaat echter nog geen gedragscode. De wettelijke grondslag voor het uitvoeren van maaiwerkzaamheden voor agrariërs zou volgens

Maurice Steinbusch (secretaris agrarisch loonwerk bij CUMELA) onderdeel moeten zijn van de gedragscode Agrarische werken. Die gedragscode heeft echter nooit het levenslicht gezien. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, die alle gedragscodes goedkeurt, bevestigt dat er inderdaad geen gedragscode Agrarisch

ondernemen of werken is. Het is dan ook de vraag of boeren die bedrijfsmatig graslanden maaien formeel niet handelen in strijd met de Flora- en Faunawet? Zonder gedragscode kunnen er namelijk ook geen vrijstellingen worden verleend.

TBO'S

Niet maaien is natuurlijk geen optie. Bij het achterwege laten van maaien neemt de biodiversiteit af. Sommige plantensoorten zullen zich agressief uitbreiden en het verdwijnen van een goede structuur en opbouw van de vegetatie kan er toe leiden dat bij een regenbui of sterke windvlaag het gewas plat ligt en niet meer overeind komt. Dieren vertrappen het gewas en de dekking verdwijnt. Maaien is dus noodzakelijk. Een rondje langs de grote TBO's levert een redelijk uniform beeld op over hoe zij hun maaibeleid hebben ingericht. Extensief maaien is de regel; een maaifrequentie van maximaal twee maal per jaar, maar meestal één keer per jaar. Tenzij men de grond wil versralen om nieuwe natuur te creëren (Natuurmonumenten). Dan wordt er juist intensief gemaaid. De TBO's hanteren allemaal de gedragscode Natuurbeheer, maken gebruik van subsidieregelingen en houden zich daarbij aan de Natuurbeheerplannen van de provincie. Waar andere TBO's een meer landelijk

“

Het is dan ook de vraag of boeren die bedrijfsmatig graslanden maaien formeel niet handelen in strijd met de Flora- en Faunawet

”

▶ beleid hebben, maakt Het Geldersch Landschap & Kastelen voor de meeste terreinen een apart beheerplan omdat geen omgeving gelijk is en maatwerk daardoor gewenst is. Om het aantal maaislachtoffers zoveel mogelijk te beperken, worden door TBO's veelal dezelfde maatregelen toegepast. De dag voor het maaien worden stokken met zakken (lawaaï en beweging) geplaatst om het veld onaantrekkelijk te maken voor het wild. Vlak voor het maaien lopen vrijwilligers, meestal ervaren jagers en faunabeheerders, door het veld om reekalveren op te sporen en nesten te markeren. Het maaien gebeurt meestal van binnen naar buiten. Op de trekker en de maaikorven zijn aan de voorkant wildredders (een soort kettingen) geplaatst om het wild weg te jagen. Steeds vaker worden akoestische alarmsignalen van 110 dB gebruikt, waardoor het meeste wild er wel vandoor gaat. De maaisnelheid wordt gereduceerd en Natuurmonumenten laat vrijwilligers tijdens het maaien voor de trekker uitlopen. Bij een tekort aan vrijwilligers worden zelfs schoolklassen ingezet. Het is nuttig en leerzaam tegelijkertijd.

Drone

Ondanks al deze maatregelen blijven jonge reekalveren meestal liggen. Ze drukken zich en zijn zelfs vanuit de cabine van de maaier moeilijk te zien. Het bedrijf Dronexpert uit Schagen zegt een oplossing te hebben. Woordvoerder Rob Tiebie: 'We hebben een drone ontwikkeld met warmtebeeldcamera en gewone camera. Deze thermische camera geeft aan dat er iets in het veld aanwezig is en met de gewone camera kun je vaststellen om welk dier het gaat. De drone

vliegt zo'n 50 meter boven het veld en kan op basis van lichaamswarmte zien waar de dieren zich bevinden. Vervolgens is het aan faunabeheerders en vrijwilligers om de dieren uit het pad van de maaier te houden.' De VHR spant zich al jaren in om maaiverlies te voorkomen. Zo gaf de vereniging in 2013 een handleiding uit met tips om maaiverliezen te voorkomen. Deze is te vinden op de site van de VHR:

www.reewild.nl/publicaties

IPC heeft een handige werkgids uitgegeven: Faunatechnisch maaien. In de Werkgids vindt u praktische informatie over beschermde flora- en faunasoorten en groei- en verblijfplaatsen, over de verschillende terreintypen waar maaierwerkzaamheden plaatsvinden en over maaiperiodes, gezien vanuit verschillende perspectieven. Ook zijn gerichte maatregelen om schade te voorkomen op een praktische en overzichtelijke wijze bij elkaar gebracht. Het praktische 'Stappenplan Maaien' leidt u vervolgens stap voor stap naar de juiste handelwijze wanneer u maaierwerkzaamheden moet gaan uitvoeren. www.ipcgroen.nl/boek/3501/werkgids-faunatechnisch-maaien

Mets Jachthuis Hunting & Outdoor

- grote collectie jacht- en outdoor kleding
- ruim aanbod laarzen en schoenen
- vele jachtaccessoires
- midden van het land

Di - Vrij 9.00 - 17.30 uur, daarnaast op afspraak
Veilingweg 63 3981 PB Bunnik
030 633 8974 www.metsjachthuis.nl

